

1. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΘΑ ΓΙΝΟΤΑΝ ΗΓΕΤΗΣ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ_ΒΙΒΛΙΟΔΡΟΜΙΟ

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/05/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/05/2021

Σελίδα: 7

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

Michael John Llewellyn-Smith
VENIZELOS
THE MAKING OF A GREEK STATESMAN. 1864-1914

C. Hurst and Co.
London, 2021
Τιμή: 32 ευρώ
(βιβλιοπωλείο Bookpath,
Σόλωνος 69, bookpath.gr)

Ο άνθρωπος που θα γινόταν ηγέτης

Μια πρώτη αποτίμηση της νέας βιογραφίας του Ελευθέριου Βενιζέλου από τον Michael John Llewellyn-Smith (C. Hurst and Co)

ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΒΑΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Είναι εντυπωσιακό – και σίγουρα όχι τυχαίο – ότι Βρετανοί που πέρασαν και άφησαν το αποτύπωμά τους σε διάφορα πεδία στην Ελλάδα έγραψαν σημαντικές βιογραφίες για Έλληνες πολιτικούς αλλά και έργα σχετικά με τη νεότερη και σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας. Από τους Φίνλεϊ και Γκόρντον, οι οποίοι έγραψαν εμβληματικές ιστορίες για την Επανάσταση του 1821, μέχρι τον Γούντχαουζ, του οποίου η θεμελιώδους σημασίας βιογραφία για τον Καποδίστρια χρειάστηκε 50 χρόνια να μεταφραστεί στα ελληνικά (εκδ. Μίνωας, μτφ. Σταυρούλα Αργυροπούλου, 2020). Και τώρα φτάνουμε στον Michael John Llewellyn-Smith και στη νέα βιογραφία του για τον Ελευθέριο Βενιζέλο, τον πρώτο τόμο της οποίας διαβάσαμε πρόσφατα (αν έχει σημασία κάτι από την επικαιρότητα, είναι ένας από τους τίτλους που ανέφερε ο Πρωθυπουργός στη συζήτηση για το βιβλίο με τους Φίλιππο Παππά και Κωστή Μοστρούτο στο βιβλιοπωλείο Free Thinking Zone). Ο βρετανός διπλωμάτης έχει δώσει ήδη ισχυρά πειστήρια για τη βαθιά ενασχόλησή του με την ελληνική ιστορία με το περίφημο «Όραμα της Ιονίας» (MIET, μτφ. Λίνα Κάσδαγλη, 2009), όπου διερευνάται φυσικά το βενιζελικό όραμα, αλλά και η ιδέα που ο ηγέτης μοιράστηκε με τον Ντέιβιντ Λόιντ Τζορτζ για μια αγγλοελληνική συνεννόηση στην Ανατολική Μεσόγειο. Η συναρπαστική αφήγηση εκεί ζωντανεύει τα γεγονότα που διαμόρφωσαν την πολιτική και την κοινωνία της νεότερης Ελλάδας, ενώ ίδιος είναι και ο στόχος στο

νέο βιβλίο: η ζωή του Βενιζέλου αλλά και η ανασύσταση μιας εποχής.

Η «Συγκρότηση ενός Έλληνα πολιτικού ηγέτη 1864-1914», για να μείνουμε στον υπότιτλο κάτω από τον τίτλο, πάνει το νήμα της αφήγησης από την αρχή με επιμέλεια και μεθοδικότητα. Ξεκινάει από τις ρίζες του προσώπου που κίνησε τις τεκτονικές πλάκες της Ιστορίας για τη μετάβαση της Ελλάδας από τη νεότερη στη σύγχρονη εποχή, από το όραμα στη συγκρότηση, από τον πόθο και την ιδέα στην υλοποίηση. Ο διπλωμάτης επιλέγει ως «εργαστήριο» του πρώτου τόμου την περίοδο 1864-1914 αφήνοντας έξω την τελευταία 20ετία, που αφορά βέβαια τον Εθνικό Διχασμό και τη Μικρασιατική Καταστροφή. Αυτή ταυτίζεται με την υπόσχεση για τον δεύτερο τόμο της βιογραφίας.

Ο ηγέτης και η εποχή

Θα μπορούσε να αναρωτηθεί κάποιος ποια είναι η διαφορά της νεότερης από την πρόσφατη ογκώδη και ενημερωμένη βιογραφία του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών του «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος», διά χειρός Νικόλαου Παπαδάκη (με δεδομένο ότι η ξένη θα μεταφραστεί πιθανότατα στο εγγύς μέλλον). Σε μια πρώτη ανάγνωση, οι δύο βιογραφίες κινούνται σε παράλληλους δρόμους. Ο ίδιος ο Smith εξάλλου αποδέχεται τον εμβληματικό χαρακτήρα της ελληνικής βιογραφίας και τη χρήση εκατοντάδων πηγών – κυρίως από τον Τύπο της εποχής. Όμως η αγγλική βιογραφία ακολουθεί δικές της – τεθλασμένες – πορείες. Εξετάζει τη συγκρότηση του Βενιζέλου πιο αποστασιοποιημένα, όπως ταιριάζει σ' έναν «statesman», όπως τον χαρακτηρίζει. Εντάσσει τον χώρο και τον χρόνο του Βενιζέλου στο διεθνές περιβάλλον προσπαθώντας να στοιχίσει το κρητικό/ελληνικό με ένα ευρύτερο γεωγραφικό και σε

σύγκριση με εξελίξεις στην Τουρκία. Από την άλλη, χάριν της αφηγηματικότητας – που αποτελεί διακριτή αγγλοσαξονική αρετή –, ο Smith δεν διστάζει να μπλέξει τον ασπικό μύθο με την ιστορία ξεκινώντας με έναν τέτοιο, που σε πρώτη ανάγνωση σοκάρει τον αναγνώστη: θυμίζει, λοιπόν, αυτό που πιστευόταν πριν από έναν και πλέον αιώνα, ότι ο πατέρας του Βενιζέλου τον αγόρασε από τον δρόμο σε βρεφική ηλικία. Ξέρει πολύ καλά ότι παρόμοιες ιστορίες «σχολιάζουν» καλύτερα τον τρόπο που δημιουργούνται οι μύθοι.

Είναι μια βιογραφία χωρίς πηχυσάιους τίτλους. Παρακολουθεί τον Βενιζέλο και την εποχή του αναλύοντας τις συνθήκες πίσω από τα πρόσωπα. Παρακολουθεί τον Βενιζέλο μεθοδικά, σε μια χρονική ακολουθία: από τη σχολική ηλικία στη Κρήτη, την πρώτη φορά στην Αθήνα, τον καθοριστικό ρόλο της Σύρου, την εμπλοκή του στη πολιτική, τους Βαλκανικούς Πολέμους. Τρία μέρη με λιτούς και σαφείς αρμούς, χωρίς να υποκύπτει στον πειρασμό του εξωτισμού ή της αποκαθήςωσης. Αναγνωρίζει στον Βενιζέλο το πρωτότυπο της ηγεσίας στη σύγχρονη ελληνική ιστορία χωρίς να τον αγιογραφεί. Αντιθέτως, τον εντάσσει στο κατάλληλο πλαίσιο για να δείξει τον άνθρωπο που γίνεται ηγέτης, τον ευάλωτο σωματικά που μετατρέπεται σε ισχυρό πολιτικό άνδρα, τον άνθρωπο που γεννήθηκε σε μια περιοχή μεταξύ μιας Αυτοκρατορίας και μιας μετάβασης και ηγήθηκε ενός κράτους που το ισχυροποίησε εντάσσοντας σε αυτό τη γενετήριά του.

Παράλληλα, ο Βενιζέλος παίρνει θέση στο πλάι άλλων μεγάλων ηγετών της εποχής συγκροτώντας μια σημαντική γραμμή, χωρίς ο συγγραφέας να μπει σε μια λογική σύγκρισης. Καταβαίνει την ιδιαιτερότητα της ελληνικής περίπτωσης χωρίς όμως να σχηματοποιεί τον εξαιρετισμό της. Αν και είναι πρόωπη η αποτίμηση, η βιογραφία του Smith προσφέρει ένα σημαντικό «ανανεωμένο» έργο στα αγγλικά για τη σύγχρονη Ελλάδα με μεθοδολογική τεκμηρίωση. Και προσθέτει στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία ένα κομμάτι της ιστορίας της κρίσιμης για τη συγκρότηση στη Νοτιοβαλκανική και στην Ανατολική Μεσόγειο.